

דף סיכום בחינה

מזהה בחינה: 001000257565 מזהה סטודנט: 287562

שם קורס: מבוא למשפט עברי

מספר מבחן: 0001

מספר שאלה בטופס בחינה	ניקוד מירבי	ציון	התשובה שסומנה	התשובה הנכונה	מיקום השאלה בטופס המקור	מיקום התשובה שסומנה בטופס המקור
1	3.00	3.00	1	1	1	1
2	3.00	3.00	1	1	2	1
3	3.00	0.00	4	1	3	4
4	3.00	3.00	1	1	4	1
5	3.00	3.00	1	1	5	1
6	3.00	3.00	1	1	6	1
7	3.00	3.00	1	1	7	1
8	3.00	3.00	1	1	8	1
9	3.00	3.00	1	1	9	1
10	3.00	3.00	1	1	10	1
11	3.00	3.00	1	1	11	1
12	3.00	3.00	1	1	12	1
13	3.00	3.00	1	1	13	1
14	3.00	3.00	1	1	14	1
15	3.00	3.00	1	1	15	1
16	3.00	3.00	1	1	16	1
17	3.00	3.00	1	1	17	1
18	3.00	3.00	1	1	18	1
19	3.00	3.00	1	1	19	1
20	3.00	3.00	1	1	20	1
21	15.00	13.00	-	-	21	-
22	12.00	12.00	-	-	22	-
23	12.00	12.00	-	-	23	-
24	1.00	1.00	-	-	24	-

כמות תשובות נכונות (עבור שאלות סגורות) : 19

0

ציון בחינה סופי : 98.00

מקרא צבעים

תשובה שגויה
שאלה שלא נענתה
שאלה מבוטלת

הבחינה הבדוקה בעמודים הבאים

*** לתשומת לבך, במידה וההערות מופיעות ב "ג'יבריש" יש להוריד את הקובץ למחשב ולפתוח ב - reader acrobat ***

מבוא למשפט עברי 9911101,02 תשפ"ב מועד א

- חומר עזר **אסור** בשימוש.
- שימו לב למגבלת המילים. המערכת לא תאפשר לכתוב מעבר למגבלה.
- **בשאלות הפתוחות - יש לנמק כל תשובה.** תשובה שאיננה מנומקת לא תזכה בניקוד.
- מקום בו יש יותר מדעה אחת או שהתשובה תלויה בשינויי נסיבות יש לציין את **כל** הדעות או הנסיבות.
- בחלק של שאלות רב ברירה – יש לבחור את התשובה **הנכונה ביותר.**
- בהצלחה!!!

אבחן כל סעיף לגופו.

בסעיף הראשון דובר על כך שהדברים ידונו בבית דין רבני "על פי ההלכה", מצב זה בו דנים את הדברים בדין תורה הינו המצב הרצוי וודאי שיש לו תוקף הלכתי והוא עדיף על דיון בבית הדין האזרחי (על אף שהוא בישראל, לא בוחנים האם השופטים יהודים אלא האם הדין הוא זר) כיוון שבבית הדין האזרחי שופטים על פי דין זר. עלולה להתעורר בעיה אם שמעון יסרב להישפט בבית דין רבני אך לאור נתוני השאלה נראה כי בעיה כזו לא התעוררה. (עפ"י מאמרו של אליאב שוחטמן).

בסעיף השני דובר על ויתור טענה לגבי שמיטת כספים, טענה זו היא בעייתית כיוון שהתניה צריכה להיות מפורשת ואין אפשרות שפשוט יכתב "מוותר מראש" צריך שיהיה תניה מפורטת בה מוסכם על ויתור שמיטת כספים בין ראובן לשמעון. בנוסף, אם ירצו להסכים לתניה ספציפית ראובן ושמעון יצטרכו לכתוב "פרוזבול" ובכך כאילו ימחו את ההלוואה לבית הדין והחוב יוגדר כציבורי וינתן להחזיר אותו גם בשנת השמיטה על אף שיש שמיטת כספים.

בסעיף השלישי התנו על ריבית, אי אפשר להתנות על ריבית כיוון שריבית עוסקת ב"איסורים". אולם אם יגדירו ראובן ושמעון כי במקרה דנן אין מדובר על הלוואה בריבית אלא עסקה שרווחיה מתחלקים ביניהם, ניתן יהיה לקיים תנאי זה עפ"י "היתר עסקא". אך נראה שבמקרה זה אלו לא פני הדברים כיוון שנראה כי מדובר בהלוואה גרידא.

בסעיף הרביעי, אנו נתקלים בסוגיית "דינא דמלכותא דינא" האם לתניה שחתמו ראובן ושמעון אשר סותרת את דין המדינה יש תוקף הלכתי? ראשית, ניתן לראות כי מדובר במדינת ישראל ולא במדינות גויים. משכך, לפי הר"ן אין חובה הלכתית להקשיב לדין המדינה כיוון שלא קיים החשש שהשלטון יגרש אותנו מארצנו, אולם ישנם פוסקים שקבעו כי גם במדינת ישראל יש להקשיב לחוק המדינה, הרמב"ם קבע שיש להקשיב למלך ישראל בכל הקשור לדיני מיסים אז יכולה להיות זיקה בין מיסים לבין הוראות חוק לגבי הלוואות. המאירי פסק שיש להקשיב גם למלך ישראל אך לא משום "דינא דמלכותא דינא" אלא משום משפט המלך שנכתב בספר שמואל. הרשב"ם מדבר על נימוק של הסכמה לחוקי המלך וכן הרמב"ם מדבר על הסכמה להיות עבדי המלך, לפי טענות אלו ניתן לומר כי יש סמכות גם למלך ישראל כיוון שמדובר על יסוד ההסכמה של העם. רש"י מדבר על נימוק משום 7 מצוות בני נוח והציווי לגויים להקים מערכת משפט ולכן אין זה רלוונטי למדינת ישראל.

לסיכום נראה שהדעות חלוקות אך עפ"י מי שסובר שיש להקשיב לדין המלכות יש תוקף הלכתי לתניה שראובן ושמעון עשו והיא מפרה את כללי השלטון.

13
(21)

מקור זה מדבר על כך שבמלך בשר ודם יכול להתקיים פער בין אמירותיו לעם לבין מה שהוא בעצמו מקיים בפועל. אך שלא כך הקב"ה אלא הוא עצמו מקיים את כל מה שאומר.

ניתן לראות תמיכה לדברים אלו בכך שה' ציווה עלינו לשמוע ולציית לדברי חכמים "ועשית ככל אשר יורוך" "לא תסור מן הדבר .. ימין ושמאל". לכאורה הקב"ה עצמו לא צריך "להקשיב" לחכמים אך הוא עצמו עושה זאת. ניתן לראות כי הוא "נאלץ" להסכים עם הכרעת הרוב במחלוקת בסיפור תנורו של עכנאי ועל אף שהתנור היה טהור להסכים עם הפסיקה כי התנור הוא טמא. הקב"ה מכריז "ניצחוני בני" זאת אומרת הוא עצמו מקשיב לדברי חכמים.

בנוסף בהנחה שהמחלוקת הינו דבר ראוי ולכתחילאי ושה' מצפה ממנו שנכריע במחלוקת בכלים ארציים, ניתן לראות כי המחלוקת נוצרה כבר בשמיים כיוון שמובא לנו במסכת עירובין שכשאר משה קיבל את התורה הוא קיבלה עם 49 דרכים לאסור ו49 דרכים הותר.

גם הציווי על עם ישראל להיות קדושים נובע מכך שה' עצמו פועל בקדושה. "קדושים תהיו כי קדוש אני" הדרישה לקדושה עפ"י הרמב"ן היא הדרכת האדם כיצד לנהוג במצבים בו הוא נתקל בהתלבטות, עליו לפעול בקדושה ולשאול את עצמו כיצד ה' היה רוצה שינהג. דרישה זו על קדושים תהיו מתייחסת למצוות שבין אדם למקום.

אך ישנה דרישת סל נוספת והיא "ועשית הישר והטוב לפני ה'". לפעול על פי הדרך הישרה כאשר ישנה התלבטות או לקונה במצוות שבין אדם לחברו. גם דרישה זו, ה' מבצעה תחילה מכיוון שה' פועל בחסד, ישרות ו"לפנים משורת הדין" עם בני האדם.

תחילה ניתן לראות כי הקב"ה עצמו משתמש בסוג של "הערמה על הדין" כיוון שהוא משליך את האמת לארץ בכדי ליצור רוב כדי לברוא את האדם. בנוסף ניתן לראות כי בשמיים קובעים עפ"י עיקרון הכרעת הרוב.

לעניין אמת מן הארץ, ניתן לראות שבפעולה זו של "השלכת האמת" התרחש דבר גדול יותר, האמת צומחת מהארץ, מלמטה ולכן על בני האדם לקבוע ולהחליט דברים בעצמם, בכדי לקבוע דבר כלשהו אנחנו נפעל בכלים ארציים, בדרך של תבונה או הכרעת הרוב. לפי גישת הרמב"ם אסור לנביא לחדש הלכה בימינו כיוון שאז ייחשב נביא שקר, האמת- ההכרעה צריכה לצמוח מן הארץ ולא להתרחש עפ"י כלים שמימיים "לא בשמיים היא".

הגישה המתנגדת למקור זה יכולה להיות גישתו של רבי יהודה הלוי בספר הכוזרי שטוען כי נביא יכול לחדש הלכה בימינו אך רק נביאים וחכמים ולא פשוטי העם.

תמיכה לגישתו של הרמב"ם ניתן לראות בסיפורו של עכנאי, בסיפור זה כביכול אף הקב"ה נכנע לאמת שצומחת מהארץ. (כפי שפירטתי בשאלה הקודמת).

לעניין "שהוא גומל חסדים" "שהוא כולו שקרים", נראה כי ההלכה היהודית מדריכה את האדם לפעול עפ"י החסד והטוב, ישנן דרישות מוסריות גבוהות מהאדם "ועשית הישר והטוב", חיוב להשיב אבידה לבעליה, בית הדין מכוון התנהגויות בכך שמראה באילו דברים "רוח חכמים נוחה" ובאילו דברים לא.

כדי שהאדם ימנע משקרים וינהג ביושרה בית הדין משתמש ב"מי שפרע ומחוסר אמנה", ישנה דרישה מהאדם לקיים דברים שהוא אומר, ולפעול ביושרה כלפי הבריות. ניתן לראות מאיסור הונאה גם שאדם צריך לא לשקר ולהימנע מהשגת דברים בדרך שקרית. בנוסף, הערמה על הדין וכן "שומא הדר" ו"דינא דבר מצרא" נאסרים כאשר הם עלולים לפגוע באחרים.

לסיכום ממקור זה ניתן ללמוד על כך שהכרעה ניתנת בכלים ארציים ועל החלוקת בין מלאכי השרת עצמם באשר לאופי האדם.

תודה!
1
(24)